

פנינים

וּפּרָפְרָאוֹת נבחרים לפרשת השבוע

"פרשת ויקרא – חודש ניסן"

עורך: הרב יוסף ברגר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

נותן לו להתכונן בתיבות התפילה, והגם שקודם התפילה צריך להתאמץ בכל הכח והגבורה לדהות כל המחשבות זרות ולהתפלל בכוונה שלימה, מיהו בדיעבד ידע ויזכור שגם תפילתו זו חשובה בשמי מרום, ועל כן אל יזלזל בה וכ"ש שהיא לא תגרום לו לבוא לידי עצבות ויאוש".

ויקרא אל משה (א, א)

הרבה קולמוסים נשתברו לכאר את טעם הדבר למה נכתב בתורה ויקרא באל"ף זעירא, נביא לפניכם 5 הסברים:

הסבר נפלא שמעתי מאת כ"ק מרן אדמו"ר ממישקולין שליט"א בהקדם דברי הספורנו על הפסוק (א, ב.) "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'". שהבאת הקרבן על ידי האדם הייבת להיות על ידי הכנעה ותשובה כדברי הכתוב (תהלים נא, יט) "זבחי אלוקים רוח נשברה". ואין הקב"ה חפץ בכסילים המקריבים קרבן, בלי הכנעה קודמת. ולפי זה פירש את הפסוק "אדם כי יקריב" – אם אדם מקריב "מכם" – את האנוכיות שלו, זה "קרבן לה'" עכ"ל.

וכמוכא בספר הקבלה הקדמון "ברית מנוחה" שמטרת שירת הלויים בעת הקרבת הקרבנות הייתה, בכדי להביא את האדם המקריב להכנעה ותשובה.

ולפי זה ביאר מרן אדמו"ר שליט"א שלכן כתב משה ויקרא באל"ף זעירא, כי משה רבינו רצה ללמד את בני ישראל שהקרבת הקרבנות מועילה לאדם רק אם הוא מקריב זאת בהכנעה ותשובה. ועל כן, לפני שמתחיל משה רבינו ללמד את בני ישראל מצוות הקרבת הקרבנות, הוא מרמוזנו זאת באל"ף זעירא, להראות לנו שהקרבת הקרבן חייב להיות בהכנעה ותשובה.

הסבר נשגב מדוע כתוב אל"ף זעירא במילה "ויקרא" – כתב הגה"ק החיד"א זי"ע בספרו "חומות אנך" וזה לשונו הק': "ויקרא אל"ף זעירא. פירשו כת הקודמין ז"ל דרמו, דחמישים שערי בינה הם, ומשה רבינו ע"ה השיג רק מ"ט. ולכן זה נרמז כאן בשעה שקרא לו הקב"ה, והגיע משה רבינו לדרגה הגבוה ביותר, שאמנם השיג את המ"ט שערים, אך לא הגיע לשער החמישים. וזהו נרמז באל"ף זעירא, שהיה חסר לו עוד שער אחד.

וממשיך החיד"א זי"ע וכותב: ולפי מה שכתבו ז"ל דאל"ף זעירא רמז לשער החמישים שלא השיגו, יש לרמוז כי "זעירא" ראשי תיבות: זה רבי עקיבא ישיג אותנו, כמו שכתב רבינו האר"י ז"ל שרבי עקיבא אכן השיג את שער החמישים.

ועל פי הסבר החיד"א זי"ע פירש הרח"ק בעל ה"בית ישראל" ממטרפודורף זי"ע את דברי המדרש פליאה על תשובתו של משה אל הקב"ה אחרי ששלחו למצרים לצוות את פרעה להוציאם ממצרים (שמות ד. ג): "ויאמר כי ה' שלח נא ביד תשלח" – ביד רבי עקיבא.

כי הרי כל התכלית של יציאת מצרים היתה קבלת התורה בהר סיני כפי שאמר הקב"ה למשה (שמות ג, יב) "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים בהר הזה". וזהו שאמר משה בענותנותו להקב"ה: מאחר שעיקר תכליתה של יציאת מצרים היא קבלת התורה, הרי מן הראוי שרבי עקיבא יגאל את ישראל ממצרים ועל ידו תינתן להם תורת אמת ומושלמת...

הסבר לאל"ף זעירא במילה ויקרא – מובא בספר "יסוד צדיק" להרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע שפעם בשבת פרשת ויקרא קרא ואמר: "דער רבוש"ע האט זיך קליין גימאכט און בעט פון אידישע קינדער קרבנות" (כביכול הקב"ה מקטין עצמו ומבקש קרבנות מכני ישראל).

את הרח"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע שאלו מפני מה כתובה תיבת ויקרא באל"ף זעירא? נענה ואמר: משל למה הדבר דומה, לצפור קטן שעלה לראש

פרשת הקרבנות – חיזוק נפלא לחשיבות כל דיבור של תפילה.

בפרשתנו אנו לומדים על כמה אפשרויות להביא קרבנות לפני ה': אדם בעל יכולת, מביא מן הצאן ומן הבקר, אדם דל אמצעים מביא קרבן מנחה מן הסולת. ומכאן למד הגר"א מוילנא זי"ע (הובא בספר "כתר ראש" לאחד מתלמידי הגר"ח מוואלווין זי"ע, אות כב), את חשיבותה של כל דיבור של תפילה באשר היא, וזאת על פי ביאור נפלא שביאר על דבריו הידועים של הרמ"ע מפאנו זי"ע (עשרה מאמרות, מאמר חיקור הדין חלק ג פרק יד) המכנה את התפילה ללא כוונה "כגוף בלי נשמה".

כי בזמן הזה שאין בית המקדש קיים, אפשר לעבוד עבודת עבודה על ידי "ונשלמה פרים שפתינו" זה לימוד התורה, וכן גם אמרו הו"ל (ברכות כו.) שהתפילות נתקנו כנגד קרבנות תמידין.

והנה, בקרבנות יש מנחת סולת ויש קרבן בהמה, והחילוק ביניהם, שהעני מביא מנחה הבאה מסולת ושמן שהם דברים דוממים ואין בהם רוח חיים, ואילו העשיר מביא בעלי חיים, מן הבקר ומן הצאן יקריב את קרבנו.

וכנגד זה נמו בזמן הזה, האמירה בפה היא הבאת הקרבן הגשמי בפועל, ואילו הכוונה והמחשבה הן החיות של התפילה. ולכן המתפלל בלא כוונה, הרי זה דומה למביא "גוף בלי נשמה" – זה קרבן מנחה שאין בו רוח חיים, ואילו הוזהב להתפלל בכוונה חשיב כמביא קרבן בהמה עם רוח חיים.

ומכאן – אמר הגאון מוילנא זי"ע – למדים את חשיבותה של כל תפילה באשר היא. שאף אם לא הצלחת לכיין בתפילה כראוי, אל תיפול רוחך! כי גם התפילה בלא כוונה אינה הולכת לאיבוד – יש לה חשיבות כמו קרבן מנחה.

ובודאי שהובת האדם להתאמץ כדי לכוון פירוש המילות שהוא מוציא מפיו בעמדו לפני מלך הכבוד, אך גם אם לא הצליח ונכשל והוציא בשפתיו תיבות התפילה ללא כוונה, אל יפול ברוחו, כי הועילו מעשיו בקרבן מנחה, וגם הם חשובים ומקובלים לפני אדון הכל!!...

ראיה ברורה לכך שאף תפילה ללא כוונה אינה הולכת לאיבוד, הביא

הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל ממה שנפסק בשו"ע (או"ח סימן קיז סעיף ג) שהאומר "ותן טל ומטר" בימות החמה מחזירין אותו, ו"בבית יוסף" מבאר הטעם "דהוי מיקל", היינו שכאשר מביא גשמים בימות החמה, הרי זה סימן קללה. ויש להתכונן בזה, והלא רובא דרובא מן המקרים שאדם מבקש "ותן טל ומטר" באמצע ימות החמה הרי זה בגלל שלא כוון בתפילתו כלל, ובשעת אמירת תיבות אלו לבו היה על עמו לחשוב מה הוא מוציא מפי, ובמקום להתעמק בתיבות התפילה הסיח דעתו לדברים אחרים, וזה גרם לו למעות כשגרת לשונו שלא כדק, וא"כ איזו קללה תיגרם מדבריו שנאמרו מן השפה ולחוק, אך ממה שהששו חז"ל לזה והייבו אותו לחזור לראש, מוכח שגם תפילתו של יהודי בלא כוונה פועלת במרומים, ולכן עליו לחזור ולהתפלל כדי לבטל את קללתו שהביא לעולם.

ובספר "באר החיים" להגה"צ רבי אלימלך בירדמן שליט"א (פורים עמוד נט) מובא: "ונראה הטעם בדרך הפשוט, כי האמת שכוונת כל איש יהודי כבואו להתפלל היא להתפלל כהוגן ובכוונה, שהרי זו פנימיות רצונו לעשות נחת רוח לכורא יתב"ש, ובפרט בתפילה שהי גופו ונפשו תלויין בה, שבודאי ברצונו לכוון בלבו ובמחשבתו מה שמוציא בשפתיו, אך מה יעשה בשר ודם כאשר השמן זה היצחק"ר מבלבל כוונתו ואינו

הגג, הגג גבוה, אך הציפור נשארת קטנה כמו שהייתה...
כך גם משה, התורה העלתה אותו למרומים, הקב"ה כבודו ובעצמו
קרא אליו, והוא נשאר בעיני עצמו קטן מאד, ועיר מכולם...

ה"בעל הטורים" כתב מעם: משום שבענותנותו הרבה לא רצה משה
לכתוב אלא "ויקרא", כפי שנאמר אצל בלעם "ויקרא ה' אל בלעם וישם
דבר בפיו", כאילו לא נראה אליו ה' אלא במקרה, ואמר לו הקב"ה
לכתוב באל"ף, מפני שלשון "ויקרא" מראה על מדרגה גבוהה יותר
בנבואה, על פנייה מכוונת מצד הקב"ה, נאלץ משה רבינו להסכים,
אבל מרוב ענוותנותו כתב אל"ף ועירא...

שאל על כך הרמ"ק **רבי יצחק מואראקא ז"ע** הרי גם בפרשת יתרו אנו
מוציאים פעמיים שכתוב "ויקרא": "ויקרא אליו ה' מן ההר" (ימ, ג),
"ויקרא ה' למשה אל ראש ההר" (ימ, כ). ומפני מה לא נכתבה אף שם
א' ועירא? אלא הסביר ואמר: מכאן רואים, שלהיות עניו אפשר, כשאף
אחד לא רואה! אבל עניויות ברבים זו לא עניויות, זו גאוה...!

והמשיך להסביר זאת: כאן בפרשתנו לא שמע איש את הקב"ה קורא
אליו, אלא משה לבדו, כדברי רש"י: "הקול הולך ומגיע לאוזניו, וכל
ישראל לא שומעו". ולפיכך רצה משה, מחמת ענוותנותו, למעט את
חשיבותה של הקריאה ולכתוב "ויקרא" כפי שנאמר אצל בלעם. אולם שם,
בפרשת יתרו, באה הקריאה כמעמד כל ישראל, הכל שמעו אותה, ואם
יבוא עכשיו למעט את דמות עצמו – מתוך התכחשות לדבר שהכל ראו
ושמעו אותו – לא תיחשב זאת כענוה, אלא כגאוה, התענוות מתוך
גאוה...

ויקרא אל משה וידבר אליו ה' מאהל מועד לאמר (א, א)

במדרש רבה (פ"א ט"ז) איתא: "מכאן אמרו: כל תלמיד חכם שאין בו
דעת נבילה טובה הימנו".

הפשט במדרש זה הוא, כי משה רבינו היה אדון הנביאים ונותן התורה,
ועם כל גדלותו עדיין הבין כי יש עליו לחכות עד שהקב"ה יקרא לו ולא
נכנס לבדו לאהל מועד. אך הרבה מפרשים התחבטו בדברי המדרש
הידוע דלעיל, שכן מדוע מדמים חז"ל את התלמיד חכם שאין בו דעת
דווקא לנבילה, והאם אין כאן לשון הריפה שלא כדרך חז"ל, שבדרך כלל
נקטו לשון מעליא.

אלא הסביר **הגאון מטשעביץ זצ"ל** על פי הדין (טור או"ח סימן רס"ז
מביא את רבינו יונה והביאו אותו גם המג"א והט"ז בשו"ע שם) הידוע,
כי דבר טמא הנופל לדבש בטל הוא אצל הדבש מחמת הריפות
ומתיקות הדבש, ואפילו שאין בדבש רוב לבטל את הדבר הטמא ביני
הביטול הרגילים, בכל זאת בטל הוא לגבי הדבש, כי הדבש שונה מכל
המאכלים במתיקותן החריפה.

וא"כ מבאר **הגאון מטשעביץ ז"ע**, הרי על תורתנו הקדושה נאמר
(תהלים י"ג, י"א) כי היא מתוקה מדבש והתלמיד חכם המונה בלימוד
הרי הוא בבחינת שוחה בדבש, ואם ככל זאת אין בו דעת, כלומר, שלא
למד להחכים מהתורה שלמד, הרי שנבילה טובה הימנו, כי הנבילה
שנופלת לדבש כן הופכת לטהורה בגלל הדבש. **ודברי פי חכם הן!**

**דבר אל בני ישראל אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבתמה
ומן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם (א, ב)**

ה"אור החיים" הקדוש ז"ע מסביר כאן פירוש נפלא ונותן הבטחה
להנצל מכל הטא:

"כי הרי ידוע עד כמה מקפיד הקב"ה על כך שבניו נבדלים ומרוחקים מן
השכינה, והאדון ברוך הוא יקפיד כביכול על הדבר, ויתאוהו לקרב אותם
אליו, וציווה להוכיח לכל הרחוק, ולקרב את ליבו אליו. וזהו הפשט
בדברי הפסוק: "אדם" – מתי תוכל להקרא בשם החשוב של אדם, "כי
יקריב" – מלשון קירוב, לקרב את הרחוקים, "מכם" – מן הפחותים
שישנם ככם, אשר פשעו בה' ונתרחקו מדבקתו יתברך, "קרבן לה'" –
זהו הקרבן לה', כי בזה אתה מקרב את נצר מטעיו לשורשו".

ומסיים ה"אור החיים" הק' בהבטחה: "אדם כזה אין צריך להביא נדר
ולא נדבה, וגם לא תהיה מציאות שיצטרך להביא הטאת ואשם, שהרי
אמרו חז"ל (אבות פ"ה) כל המזכה את הרבים, אין הטא בא על ידו....

חובת לימוד הלכות פסח כהכנה דרבה לקראת הימים הק'
מוכא מהרמ"ק **מקאצק ז"ע** שחכמינו ז"ל גנזו האור של היום טוב במסכת,
והיינו, שלפי גודל ההשתדלות והעיון במסכת, כן מוציאים את האור כי טוב
שמגיע בימים אלו. ולכן כהכנה לחג יש ללמוד במסכת וההלכות העוסקות
בענייני החג.

והמליץ על כך הרמ"ק **בעל הערוגת הברוש" ז"ע** כביאור מאמרם ז"ל (סוטה
יג, ב): "אינה נקראת המצוה אלא על שם הגומרה". **גומרה** מלשון לימוד
וגמרא, כי על ידי שגומר ולומד הלכותיה זוכה לקיים המצוה כראוי ולקבל את
השפע והאורות היורדים בהג זה.

ישנו **"מדרש פליאה"** מעניין: על הכתוב (שמות יב, כו-כו) "והיה כי יאמרו
אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם ואמרתם זבח פסח" – מכאן ששואלים
ודורשים בהלכות פסח קודם הפסח שלושים יום.

ולכאורה איך משמע מכתוב זה?

הסביר **הגאון מוילנא ז"ע**: הצי פ הוא מ. הצי ס הוא ל. והצי ח הוא ד. הרי
אותיות "למ"ד".

וזהו: "ואמרתם זבח פסח" – כשתתכו ("זבח") מלת "פסח" להצאין, יצא
למ"ד, היינו לימוד הלכות הפסח ל' יום קודם החג...

קמחא דפיסחא

אמר הכותב: מנהג ישראל קדושים מימים ימימה לסייע בערב פסח (יותר
משאר המועדים) בעזרה וסיוע לעזרת הנצרכים ע"י "קמחא דפסחא". ככל
קהילה וקהילה מתארגנים לעשות זאת ברוב עוז והדר. ומקורו כבר מוכא
בדברי הרמ"א בהלכות פסח (או"ח תכט) "ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים
לצורך פסח".

מעודי תמהתי, מדוע דוקא לפני חג הפסח ישנה כזאת התארגנות להרבות
ולהטיב ולעזור בצורה כל כך רחבה ובמושגים גדולים מאד, מה שלא מצינו
בשאר ימות השנה ולפני חגי חודש תשרי?

והנה השבוע מצאתי לכך הסבר נשגב – דברים קדושים שגילה אליהו הנביא
זכור למרב ומוכא ב"תנא דבי אליהו" (פרק כד): **"יוצאי מצרים מצוה אחת
היתה בידן, והיתה לפני הקב"ה נוח הרבה יותר מן מאה מצות, ומהו מצוה
אחת שהיתה בידם, שיעשו כולם אגודה אחת וכתרו ברית לגמול חסד זה עם
זה"**.

ומוכא בספר "מסילות באור החסידות" בשם הרמ"ק **רבי שלום מבעלזא ז"ע**
שמבואר מזה, שבני ישראל זכו להיגאל מטומאת מצרים ומוזהמתה על ידי
כריתת ברית לגמול חסד זה עם זה, וכמו כן בכל שנה ושנה יורדים אותה
השפעות ואורות על עם ישראל, לגמול ולעזור לכל אחד, ועל ידי גמילות חסד
ונתינת מעות חטים זוכים כל אחד לגאולת נפשם מהיכלות הטומאה...

הפסח הזה גם אתה תהיה מגירי!
עם הגדת השנה
הגדה מפורשת ומאירת עינים
מעטרת ומשובצת בפנינים
פרפריות, סיפורים ומשלים
אמרות טהורות ומגהיגים
מברולי וצדיקי הדורות
מאגודי ט"ל
הנאח רבי יוסף ברגר שליט"א

**הדפסת והפצת הגליון לעילוי נשמת אחי הקר
הרה"ח ראובן יוסף ניווירטה ז"ל
בן הר"ר אלכסנדר זושא ז"ל
שלא זכה להשאיר אחריו זרע של קיימא
לרגל יום היארצייט הראשון ג' ניסן - ת.ג.צ.ב.ה.
הונצח ע"י אחיו יבלחט"א**